

PETITS PLAERS

Junichirō Tanizaki

RETRAT DE SHUNKIN

Traducció del japonès d'Albert Nolla

V I E N A
E D I C I O N S

La Shunkin, el nom real de la qual era Koto Mozuya, va néixer al si d'una família d'apotecaris de Doshō-machi, a Osaka, i va morir a la mateixa ciutat el 14 d'octubre del dinovè any de Meiji [1886]. La seva tomba es troba dins el recinte d'un temple de la secta budista de la Terra Pura, a Shitadera-machi.

Fa uns quants dies, en passar per casualitat per davant d'aquest temple, em va venir de gust visitar la tomba, de manera que m'hi vaig aturar i vaig demanar si me'n podien indicar l'emplaçament exacte. El mosso que em va atendre em va dir: «Totes les tombes de la família Mozuya són cap allà», i em va dur cap al darrere de l'edifici principal. Quan vam ser al lloc indicat vaig veure que, en efecte, a l'ombra d'unes camèlies hi havia unes quantes tombes de la família Mozuya, però no en vaig trobar cap que semblés la de la Shunkin. Quan vaig preguntar

al mosso per la tomba d'una filla de la família que havia estat així i aixà, es va quedar uns segons pensarós, però al cap d'un moment va fer: «Ah, aquesta deu ser la d'allà dalt», i em va fer pujar per un pendent molt rostre, cap a la banda est del temple.

Com els lectors saben, la banda est de Shitadera-machi està dominada pel temple xintoista d'Ikutama, que s'alça al capdamunt d'un turó. Doncs bé, aquesta costa comença dins el recinte del temple i s'enfila cap al turó, enmig d'una vegetació espessa, cosa gens habitual a Osaka. La tomba de la Shunkin és en un petit redol que s'obre a mitja pujada. A la part del davant de la làpida hi ha inscrit el nom budista que la Shunkin va adoptar pòstumament (KŌYO SHUNKIN KEISHŌ ZENJŌNI), mentre que a la part del darrere hi diu: KOTO MOZUYA, CONEGUDA COM SHUNKIN / TRASPASSÀ EL 14 D'OCTUBRE DEL DINOVÈ ANY DE MEIJI, A L'EDAT DE 58 ANYS. En un costat hi ha gravades les paraules següents: AQUESTA TOMBA HA ESTAT ERIGIDA PEL SEU DEIXEBLE SASUKE NUKUI.

És possible que la tomba de la Shunkin estigui separada de la resta de les dels Mozuya perquè, tot i que no es va casar mai legalment i va conservar sem-

pre el cognom de la família, en realitat va viure amb el seu deixeble, el cèlebre mestre de shamisen¹ Nukui, com si fossin marit i muller.

Segons em va explicar el mosso que em guiava per dins el temple, els Mozuya van venir a menys ja fa molt temps, i els parents que queden no van gairebé mai a visitar les tombes dels seus avantpassats, i encara menys la de la Shunkin. Per això ell no sabia que aquella tomba fos d'un membre de la família Mozuya. «Així, és una tomba abandonada?», li vaig demanar. «No, no està abandonada —em va respondre ell—. Hi ha una senyora d'uns setanta anys que ve de Haginochaya a visitar-la un o dos cops l'any. Visita aquesta tomba i, després, aquesta altra més petita, em va explicar, assenyalant una làpida que hi havia a l'esquerra de la de la Shunkin. Hi deixa flors i encens, i paga l'estipendi perquè les tinguem totes dues presents en les nostres pregàries.»

Em vaig acostar a la làpida que m'assenyalava el servent per observar-la de més a prop. Era potser la

1. Instrument de corda japonès, de la família del llaüt, que es toca generalment amb un plectre. [Totes les notes són del traductor.]

meitat de gran que l'altra. A la part del davant hi havia gravat un nom budista (SHINYŌ KINDAI SHŌDŌ SHINJI), mentre que a la part del darrere hi deia: SASUKE NUKUI, CONEGUT COM KINDAI, DEIXEBLE DE SHUNKIN MOZUYA / TRASPASSÀ EL 14 D'OCTUBRE DEL QUARANTÈ ANY DE MEIJI, A L'EDAT DE 83 ANYS. Aquella era, doncs, la tomba del mestre Nukui.

Com que la senyora de Haginochaya que visita la tomba apareixerà aviat en el relat, ara m'estalviaré d'entrar en detalls, però el fet que la tomba d'en Sasuke sigui més petita i que ell hi figuri com a «deixeble» de la Shunkin demostra la voluntat d'en Sasuke de mantenir el respecte degut per la seva mestra fins i tot després de la mort.

Plantat enmig del turó, al costat d'aquelles dues tombes que brillaven amb el sol ponent, vaig contemplar la ciutat d'Osaka, que s'estenia als meus peus. Segurament aquest terreny aturonat que s'estén cap a l'oest fins al barri de Tennōji ha estat així des de l'època en què la ciutat es deia Naniwa. Actualment l'herba i les fulles dels arbres han perdut la ufanor per culpa del fum i del sutge, i els grans arbres, marcits i empolsegats, fan una impressió més

aviat sinistra, però no hi ha dubte que a l'època en què es van erigir aquestes tombes l'entorn era més esponerós. Amb tot, encara avui aquest cementiri és potser el que ofereix més tranquil·litat i més bones vistes de tot Osaka.

Units per un curiós destí, mestra i deixeble dormen el son etern en aquest indret, contemplant la ciutat més industrial de tot l'Orient des de més amunt dels incomptables edificis que s'alcen d'entre la calitja vespertina. Des dels temps d'en Sasuke, Osaka ha canviat completament de fesomia, però aquestes dues làpides continuen donant fe del profund vincle que va existir entre mestra i deixeble. Els Nukui pertanyien a la secta budista Nichiren, i totes les tombes de la família, excepte la d'en Sasuke, es troben en un temple de Hino, la seva ciutat d'origen, a la província d'Omi. Tot i així, en Sasuke va canviar la fe dels seus avantpassats per la secta de la Terra Pura perquè no es volia separar de la Shunkin ni un cop a la tomba. Pel que sembla, ja en vida de la Shunkin tots dos van decidir els noms budistes que adoptarien en el més enllà, així com la ubicació i les proporcions de totes dues tombes. Mesurada a ull, la

làpida de la Shunkin deu fer un metre vuitanta, mentre que la d'en Sasuke no deu arribar al metre vint. Estan col·locades sobre una base de pedra no gaire alta. A la dreta de la tomba de la Shunkin hi ha un pi que estén les seves branques formant un sostre de verdor damunt la làpida. La tomba d'en Sasuke és a l'esquerra, potser mig metre més enllà d'on s'acaben les branques, com si estigués asseguda en actitud reverent davant la tomba de la Shunkin.

Mentre contemplava aquesta escena, vaig recordar els esforços que en Sasuke havia fet tota la vida per atendre les necessitats de la Shunkin, com si fos la seva ombra, i fins i tot em va fer l'efecte que les pedres tenien ànima i encara assaborien la felicitat passada. Després d'agenollar-me davant la tomba de la Shunkin i de fer-li una reverència respectuosa, vaig passar la mà gentilment per sobre la làpida d'en Sasuke. En acabat, vaig voltar pel capdamunt del turó, immers en les meves cabòries, fins que el sol es va haver post més enllà de la gran ciutat.

